

HVA ER UNG VIRKELIGHET I DAG?

Veien fram mot en ungdomstid i kirke og kristne organisasjoner som er mer relevant for eget liv, går gjennom å vite mer om unges virkelighet i dag. For å følge denne tanken videre, er det nyttig med et kort blikk på de store tendensene blant ungdom i dag: Hva kjennetegner egentlig den unge virkeligheten som skal få mer plass i kirkelig ungdomsarbeid?

Kvalitative og kvantitative undersøkelser forteller jevnlig noe om hvordan det er å være ungdom. Norsk institutt for oppvekst og aldring (NOVA) er en av de viktigste aktørene for kunnskap om ungdom i dag. Ifølge NOVA er ungdom nå flittigere, flinkere, fredeligere og mer framtidsrettede enn tidligere ungdomsgenerasjoner. Siden 90-tallet har kriminalitet og rusmiddelbruk blant tenåringer gått ned. Flere ungdommer enn tidligere gjør ikke noe galt, og det er mindre nasking, hæververk og vold. Flere har det bedre, både hjemme, på skolen og på fritiden. 89 % har aldri eller nesten aldri blitt plaget eller utfryst i løpet av det siste året, forteller NOVAs rapport Ungdata (NOVA 2014: «Ungdata resultater 2013»).

Dagens ungdom har også et bedre forhold til egne foreldre, og de fleste opplever dem som viktige støttespillere i hverdagen. 91 % forteller at måltider med familien alltid eller som regel eller koselige og hyggelige. 90 % av ungdom vet eller tror at de har nære venner, og 70 % er fornøyd med sitt eget lokalmiljø. 95 % av ungdom trives på skolen, også det en økning i forhold til tidligere generasjoner. 73 % tror at de vil få et godt og lykkelig liv, og kun 3 % tror ikke at de kommer til å få dette.

Samtidig med denne positive utviklingen, har andelen med psykiske plager økt de siste 20 årene. «Ung i Norge»-undersøkelsene som ble gjennomført 1992, 2002 og 2010, viser at det har vært en fordobling av depressive plager blant gutter fra 1992 til 2002. Mange unge sliter psykisk i perioder. Ungdata-undersøkelsen finner disse tallene for aldersgruppen 13 til 16:

- 31 % har siste uke vært ganske eller mye plaget av å bekymre seg for mye om ting
- 30 % har siste uke vært ganske eller mye plaget av følelsen av at alt er et slit
- 25 % har siste uke vært ganske eller mye plaget av søvnproblemer
- 21 % har siste uke vært sint eller aggressiv, 18 % har følt seg deprimer

Generelt regner man ifølge Folkehelseinstituttet med at 15–20 prosent av barn mellom tre og 18 år har nedsatt funksjon på grunn av symptomer på psykiske lidelser som angst, depresjon og atferdsforstyrrelser. Samtidig har Røde Kors og Ipsos i en undersøkelse funnet at hver tredje person i Norge mellom åtte og 19 år, det vil si 180 000 barn og unge, føler seg ensomme ofte eller av og til!

Ungdata forteller videre at ungdom fra familier med dårlig råd er overrepresentert når det gjelder utfordringer og plager. Blant ungdom som vokser opp i en familie med dårlig råd, er hele 52 % ikke

fornøyd med egen helse, i motsetning til 27 % blant ungdom generelt.

Andelen unge med depressive symptomer er også høyere blant ungdom som kommer fra fattige familier.

Ungdomsundersøkelsen i Stavanger 2013 fant samtidig at anslagsvis 70 % av ungdom med psykiske problemer ikke får hjelpⁱⁱ. Årsakene til dette kan være flere; stigmatisering, tidligere negative opplevelser med hjelpeapparatet, mangel på kunnskap om hvor man kan søke hjelp og troen på at det ikke vil føre til noe.

På mange måter kan ung virkelighet i Norge i dag oppsummeres som et 9/10-fellesskap. 9 av 10 har det på mange måter veldig bra, mens 1 av 10 har få venner, opplever å bli plaget og har det ikke bra hjemme. Trolig er det enda mer utfordrende enn tidligere å være den som ikke har det bra. Når de fleste andre ungdommer er fornøyd og trives, blir man enda mer alene når man strever. Samtidig har det ideologisk begrunnede opprøret, som for noen tiår siden tilbød et nytt fellesskap med tilhørighet, symboler og felles handlinger, forvitret.

KFUK-KFUMs langtidsstrategi 2025 setter fokus på ytterligere utfordringer blant unge i dagⁱⁱⁱ:

- Hvert år opplever 25 000 barn samlivsbrudd på nært hold.
- 25 % av barn i Norge bor sammen med bare mor eller bare far.
- 74 000 barn lever i familier med inntekt som er lavere enn fattigdomsgrensa. Barn med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i denne gruppen. En av konsekvensene av barnefattigdom er sosial ekskludering.
- Mellom 50 000 og 150 000 barn og unge bor sammen med foreldre som har risikofyllt alkoholkonsum.
- 19% av alle jenter og 12% av alle gutter ble i 2010 definert som overvektige. Det var flere overvektige på landsbygda enn i byene.
- 10-15 % av norske barn har en sykdom eller funksjonshemming som påvirker hverdagen deres.

Dette er i korte trekk de store tendensene blant ungdom i dag. Konfirmasjonstiden setter kirka i kontakt med bredden av ungdom i Norge. Tallene og tendensene gir kirka et stort ansvar for hvordan den gir rom for unge menneskers livserfaringer. Samtidig viser tallene hvor mye kirka kan bety dersom den kan åpne for at unge finner livstolkning og livsmestring gjennom kirkelig ungdomsarbeid. Så blir det neste spørsmålet: Hva med ditt sokn eller ditt samarbeidsområde for konfirmant- og ungdomsarbeidet? Hva er ung virkelighet der?

DITT STED

På ditt lokale sted kan de nevnte tendensene være en nyttig påminnelse om utfordringer som i varierende grad er synlige. Det er for eksempel sannsynlig at 25 % av ungdommene på ditt sted bor sammen med bare mor eller bare far. Hva gjør denne erfaringen med opplevelsen av konfirmasjonssamlingene om familie og samliv? Hva gjør bevisstheten om denne utfordringen med hvordan det snakkes om relasjoner i menigheten og ungdomsarbeidet?

Samtidig som mange utfordringer er lite synlige, har du sannsynligvis oversikt over en del særtrekk ved ditt sted. Har innbyggerne høy eller lav inntekt? Er det mye rusmisbruk i ungdomsmiljøet? Er mange involvert i kultur- eller idrettsaktiviteter, eller finnes det få fritidstilbud på stedet? Hvordan kan kunnskap om nærmiljø og ungdomsmiljø være et nyttig bakteppe for utformingen av lokalt konfirmantopplegg? I Den norske kirkes trosopplæringsplan skrives det: «En kartlegging av hvem barn og unge i menigheten er og hva som er betydningsfullt for dem og deres familier, er viktige forutsetninger for å kunne gi et relevant tilbud som har appell og dybde» (side 18).

DIN GRUPPE

Uansett hva du vet om ungdom generelt og om ditt nærmiljø, er det sentralt i dette konfirmantopplegget å etterspørre og gi rom for ung virkelighet. Hvordan skape et godt rom hvor konfirmantene kan sette ord på eget liv? I denne boka finner du opplegg for samlinger som forhåpentligvis langt på vei svarer på den utfordringen. Samtidig vil resultatet av kirkelig ungdomsarbeid også avhenge av en rekke andre faktorer: Har konfirmantene erfaring med at det er greit å være helt ærlig i møte med voksne og med hverandre? Finner dere en kjemi slik at gode møter kan skje? Har dere tilstrekkelig tid til å bli kjent og skape et trygt miljø? Har dere ledere som bidrar til at miljøet blir trygt og åpent?

ⁱ <https://www.rodekors.no/nyheter/nyhetsarkiv/2013/maj/rode-kors-er-bekymret-for-ensomhet-blant-barn/>

ⁱⁱ Hartberg, S. og K. Hegna (2014). Hør på meg. Ungdomsundersøkelsen i Stavanger 2013. Oslo: NOVA

ⁱⁱⁱ <http://kfuk-kfum.no/om-oss/mal-verdier/langtidsstrategi-kfuk-kfum-2025> Langtidsstrategien henter sine tall fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets rapport «Å vokse opp», 2012 (red: Kjersti Morvik): http://www2.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Barnevern/Aa_Vokse_Opp/Aa_Vokse_Opp.pdf